

Yenilmesi Haram Kılınanlar

Her işinde bizim bildiğimiz bilemediğimiz birçok hikmetleri olan Allah, bazı hayvanların etlerinin yenmesini haram kılmıştır. Haram kılınan şeyler, İnanç manevîyat, ahlâk ve temizlik gibi değişik açılardan haram kılınmıştır. Dolayısıyla sadece tıbbî yönden değerlendirmek isabetli olmaz. Böyle olsaydı mesela ilkin zehir ve diğer öldürücü şeyler yasaklanırdı. Oysa böyle bir yasak Kur'ân'da görülmez.

Kur'ân'da yiyecekler konusunda haramlıkla ilgili açıklamaların ortak noktası ise, tayyibat (iyi ve temiz) sayılmayan "habais" yani pis ve iğrenç şeylerin yenmemesi gereğidir. Ayrıca insan sağlığına zararlı maddelerin yenilmemesi, İslâm'ın genel prensiplerindedir.

Etinin yenmesi haram kılınan hayvanlar ile ilgili olarak Kur'ân'da şöyle buyrulmuştur: "Ey Muhammed, de ki: Bana vahyolunanlar arasında, yiyen kimseye haram kılınmış bir şey bulamıyorum. Yalnız murdar ölmüş hayvan eti veya akmuş kan yahut domuz eti ki, bu, şüphesiz pistir; yahut Allah 'tan başkası adına bir fısık olarak boğazlanan hayvan müstesnadır. Ancak kim darda kalırsa, aşırı gitmemek ve zarûret miktarını aşmamak şartıyla bunlardan yiyebilir."(el-En'âm, 6/145). "Size şunlar haram kılındı: Kendiliğinden ölen hayvan, kan, domuz eti, Allah'tan başkasının adına kesilen,-henüz canı çıkmadan yetişip şartına uygun tarzda kestikleriniz müstesna- boğulmuş, bir şey vurularak öldürülmüş, yukarıdan yuvarlanmış, boynuzlanmış yahut canavar tarafından parçalanmış olup da ölen hayvanların etleri, putlara ait sunaklarda kesilen hayvanların etleri ve zar atarak, kumar oynayarak elde edilen etler.

Bütün bunlar itaat dışına çıkıştır. Artık bugün kâfirler dininizi söndürmekten ümitlerini kestiler. Öyleyse onlardan korkmayın, Benden çekinin.

İşte bugün sizin dininizi kemâle erdirdim ve üzerinizdeki nimetimi tamamladım. Sizin için din olarak İslâm'ı seçtim, hoşnutluğum ondadır.

Kim günaha meyletmeksizin açlıktan bunalıp çaresiz kalırsa, haram olan etlerden yiyebilir. Çünkü Allah gafurdur, rahimdir (affı ve merhameti boldur)"(Maide, 5/3)

Şimdi yukarıda zikredilen ayetlerde yenilmesi haram kılınan dört şey üzerinde ayrı ayrı durmak istiyoruz:

1- Leş: Haram kılınan şeylerin başında "meyte" tabir edilen "leş" gelmektedir.

Leş yani "meyte" sadece kendiliğinden ölen veya canlının mukabili ölü hayvan olmayıp bu sayılanları da içine alacak şekilde tezkiye edilmeksizin yani dini usule göre boğazlanmadan ölen hayvan demektir. Böyle bir hayvan temiz değildir, yenilmez.

Hayvanın İslam'a Uygun Olarak Kesimi (Tezkiye)

Konuyla ilgisi bakımından bir hususu açıklamakta fayda görüyoruz. Eti helâl olan bir hayvanın dine uygun bir şekilde boğazlanması gerekir ki buna "tezkiye"denilir. Hayvanın tezkiyesi, nefes borusu, yemek borusu ile şahdamarları denilen iki kan damarının kesilmesidir. Böylece hayvan kanın akmasına imkân verecek şekilde boğazlanmış olmaktadır.

Eğer boynun tamamı koparılır, yahut hayvan boğazı sıkılarak veya başka şekilde öldürülürse bunlar, uygun boğazlama sayılmaz. Zira bu durumda kan vücutta kalıp pıhtılaşır, ete yapışır.

Hayvanın damarlarında sıvı halde dolaşan kanda birçok mikroplar, parazitler barınabilmektedir. Hayvanın kesilerek kanının akıtılması suretiyle bu mikroplar, parazitler v.s. zararlı şeyler dışarı atılmaktadır. Kesilmeyip kendiliğinden ölen hayvanda ise; kan atılmadığından, mikroplar, parazitler vs. bünyede kalır, bunlar hızla çoğalır ve hayvanın bünyesi mikrop yuvası haline gelir. Zaten bu yüzden "leş"denmiştir. Müdahalesiz ölen hayvanlar, genellikle şiddetli zayıflık, zehirlenme ve mikrobik hastalıklar sebebiyle ölürler. Onların yenmesi sıhhî yönden tehlikeli neticeler doğurabilir.

Diğer taraftan, insanlar bu tür hayvanları yemeyince, yaşayan kuşlar ve diğer hayvanlar gıda bulma imkânına kavuşurlar. Gerçekten de leşler, diğer hayvanların fitrî gıdalarıdır. Yine Kur'ân'da bildirildiği üzere (Maide, 5/3) şu hayvanlar da leş hükmündedir: Boğazlanmadan boğularak öldürülen, sopa veya herhangi bir şey ile bir yerine vurulmak suretiyle öldürülmüş olan, yüksek bir yerden düşüp ölen, başka bir hayvanın boynuzuyla, kafasıyla veya tekmesiyle vurması neticesi ölen, bir yırtıcı hayvan tarafından parçalanmak suretiyle ölen hayvanlar.

Ancak bu saydığımız hayvanlara, henüz kendisinde az çok bir hayat emâresi varken yetişilir ve bu hayvanlar besmele ile boğazlanırsa, murdar olmaktan çıkarlar, etleri yenilir hâle gelir.

Kendi kendine ölürse, kara hayvanlarının dışında su hayvanları da leş sayılırlar. Leşlerin haram oluşundan maksat, onun etinin yenmemesidir. Zira boynuzlarından, kemiğinden ve kılından faydalanılabilir. Leşin derisinden faydalanmak ise, deriyi tabaklamak suretiyle mümkün olur. Peygamberimiz; "Bir deri tabaklanmakla temiz olur."buyurmuştur Bundan sadece domuz derisi istisnadır. Domuz derisi tabaklanmakla temizlenmiş olmaz. Eti yenen bir hayvanın etinden, daha kendisi hayatta iken kopan bir uzvu ve parçası da leş hükmündedir. Bir hayvanın kesildikten sonra, henüz kendisinde hayat eseri varken kopan parçası ise, leş sayılmaz. Ancak böyle bir parçayı yemek mekruhtur..